

L Ä R A R H A N D L E D N I N G

FORNTIDEN

JÄGAR- OCH SAMLARSTENÄLDERN

ETT LÄROMEDEL FÖR LÅGSTADIET OCH MELLANSTADIET

OM FILMEN

När de första människorna kom hit till Norden så var de tvungna att jaga djur och samla växter för att överleva. De behövde ständigt förflytta sig dit maten var. Därför bodde de inte så länge på varje plats. Men hur bodde de? Hur gick det till när de skaffade mat? Vad var det som gjorde att människorna ville flytta hit, trots ett bister klimat?

Idag vet vi en del om hur livet var förr, på forntiden, tack vare många arkeologiska fynd. Ciceronen Ida och experterna guidar oss genom jägar- och samlarstenåldern, en period som varade i runt 8 000 år. Vi möter också en grupp människor som gestaltar hur det var att leva då.

OM SERIEN "FORNTIDEN – FÖR LÄNGE SEDAN"

"Forntiden – för länge sedan" är en filmserie på fem filmer för barn i de lägre skolåldrarna om hur det var att leva för länge sedan i Norden. I ett samhälle som från början inte fanns men som människorna skapade efter hand. Och allt gjordes för hand, allt ifrån kläder och hus till redskap och att skaffa mat.

Följ med på en resa från de första människorna som kom hit på jägar- och samlarstenåldern genom bronsåldern och ända fram till järnåldern och den så kallade vikingatiden. Vi möter människor från de olika tidsepokerna samt ciceroner och experter som guidar oss genom den historiska resan.

Längd: 18 minuter | **Ämne:** Historia | **Målgrupp:** Årskurs 1-3, 4-6

FÖRE FILMVISNINGEN

Prata om spår från stenåldern. Finns det spår av gravar, hällristningar eller istiden där ni bor?

Eller har ni kanske varit någon annanstans i Norden och hittat spår från stenåldern?

Prata också om typiska begrepp som är bra att ha en förståelse om innan man ser filmen.

Begrepp:

Inlandsisen

Klimat

Örter

Hydda

Bergart

Mjärde

Kokgrop

Syl

Sena

Eldborre

Glöd

Rödjord

Infektion

Offer

Arkeologi

Jägar- och samlarstenåldern

Bondestenåldern

EFTER FILMVISNINGEN

FAKTAFRÅGOR TILL FILMEN

1. Hur tjock var inlandsisen som tjockast innan den började smälta?
2. När började inlandsisen smälta?
3. Vad var det första som började växa när inlandsisen hade smält?
4. Vilka var de första levande varelserna som kom hit till Norden efter inlandsisen?
5. Vilka djur var de första som kom hit?
6. När kom människorna till Norden och varifrån kom de?
7. Vad levde de första människorna av när de kom hit?
8. Hur fick de tag på maten?
9. Vad kallades den här gruppen människor?
10. Under hur lång tid varade jägar- och samlarstenåldern?
11. Vad hände med klimatet i Sverige och Norden under den här långa tidsperioden?
12. Hur bodde man?
13. Vad byggdes hyddorna av?
14. Varför stannade man inte så länge på samma plats?
15. Vilket olika material var vanliga att använda under stenåldern?
16. Vilken sorters sten använde man?
17. Hur kunde man använda olika bergarter?
18. Hur använde man vanligast bergarten flinta till?
19. Vilka djur jagade man?
20. Hur använde man ben från djuren?
21. Vilka delar av djuren använde man, och till vad?
22. Hur gjorde man när man fiskade?
23. Hur tillagade man maten?
24. Vad samlade man?
25. Vad kunde man använda kåda från träden till?
26. Vad använde man djurens senor till?
27. Hur såg människornas skor ut?
28. Hur värmdes man sig när det var kallt?
29. Hur gjorde man upp eld?
30. Vilka ord idag kommer från stenålderns språk, tror man?
31. Hur lekte barn på stenåldern, tror man?

EFTER FILMVISNINGEN, FORTSÄTTNING

32. Vad vet man om hundar på stenåldern?
33. Hur gammal kunde man bli på jägar- och samlarstenåldern?
34. Vilka saker kunde man placera i graven vid den döde?
35. För hur många år sedan ungefär tog jägar- och samlarstenåldern slut?
36. Vad var det för nytt som människorna började lära sig i slutet av jägar- och samlarstenåldern?

EFTER FILMVISNINGEN, FORTSÄTTNING

FRÅGOR ATT RESONERA KRING

1. Vad var det som gjorde att inlandsisen började smälta tror du?
2. Vad var det som gjorde att det inte var människor som kom hit först av de levande varelserna?
3. Hur tror du att man vet hur de första människorna i Sverige såg ut?
4. Vad var det som gjorde att klimatet ändrades under jägar- och samlarstenåldern, tror du?
5. Ibland stannade man längre tid på samma plats. Hur kom det sig?
6. Varför hittar man inte verktyg av trä från stenåldern?
7. Varför var bergarten flinta speciellt användbar?
8. Vad gjorde man när man samlades runt elden på kvällarna, tror du?
9. Hur vet man så mycket om vad människorna åt på jägar- och samlarstenåldern, tror du?
10. Varför placerade man olika saker i graven bredvid den döde, tror du?
11. Hur tror du det var att leva under jägar- och samlarstenåldern?
12. Hur kan man idag veta så mycket om jägar- och samlarstenåldern?

KOPPLINGAR TILL LGR 2 2

Filmernas innehåll utgår från LGR22 med frågeställningar och uppgifter som utmanar elevens förmågor.

HISTORIA

Ur Syfte

”Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att tillägna sig en historisk referensram och en kronologisk överblick över hur kvinnor och män genom tiderna har skapat och förändrat samhällen och kulturer. Därigenom ska eleverna få förståelse för olika kulturella sammanhang och levnadssätt genom historien och för historiska skeenden som har påverkat nutiden. Undervisningen ska vidare bidra till att eleverna får förståelse för att varje tids människor måste bedömas utifrån sin samtids villkor och värderingar. Genom att ge perspektiv på långa historiska linjer med relevans för nutiden, såsom levnadsvillkor, migration och makt, ska undervisningen ge eleverna en fördjupad förståelse för hur historisk utveckling präglas av både kontinuitet och förändring.”

Ur Centralt innehåll (årskurs 1-3)

- Skildringar av människors levnadsvillkor förr i tiden, till exempel i barnlitteratur, sånger och filmer.
- Några utmärkande drag i närområdets natur- och kulturlandskap. Spår av den senaste istiden.
- Människans uppkomst, vandringar, samlande och jakt samt förändrade levnadsvillkor i samband med övergången till jordbruk.
- Norden befolkas. Människors levnadsvillkor under nordisk stenålder, bronsålder och järnålder.

KOPPLINGAR TILL LGR 2 2

Ur Centralt innehåll (årskurs 4-6)

- Nordens kulturmöten med andra delar av världen genom vikingars resor och medeltidens handelssystem.
- Statsbildning och kristendomens etablerande i Norden samt konsekvenser av dessa förändringar.
- Likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män under tidsperioden.